

РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ

27 квітня 2023 р. у ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» в режимі онлайн відбулася науково-практична конференція *«Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки: уроки для України»*. Захід було ініційовано відділом економічної історії з метою напрацювання історико-емпіричного та економіко-теоретичного базису для обґрунтування пріоритетів національної стратегії повоєнної відбудови, визначення доцільності та механізмів імплементації позитивного зарубіжного досвіду.

Міждисциплінарний характер розгляду проблематики та науково-практична спрямованість заходу були підтримані співorganizаторами конференції:

- ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. Долишнього НАН України», відділ регіональної економічної політики;
- Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України;
- Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща);
- Вища школа підприємництва і адміністрування в Любліні (Польща);
- ГО «Всеукраїнська Асоціація Економістів-Міжнародників».

Для участі в конференції було подано близько 150 заявок, серед яких понад третина – від фахівців з установ НАН України, зокрема 25 – від співробітників нашого інституту.

Головним модератором конференції виступила завідувачка відділу економічної історії ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» докторка економічних наук **Вікторія Небрат**.

Із вітальним словом до учасників форуму звернулися очільники установ-співorganizаторів конференції. Зокрема, директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України **Валерій Геєць** у своєму виступі закликав до конструктивної роботи з метою вироблення конкретних управлінських рішень для наукового забезпечення економічної політики відбудови. Він також наголосив, що конференція покликана сприяти формуванню спільного бачення проблем і шляхів їх розв'язання, що слугуватиме забезпеченню взаєморозуміння між представниками науки, влади, бізнесу, громадянського суспільства, а це, своєю чергою, стане фундаментом суспільної згоди, довіри та консолідації задля успішної реалізації стратегії повоєнної реконструкції економіки України та відновлення соціогуманітарного простору.

Представлення доповідей, виступи учасників та дискусія велися за такими тематичними панелями:

1. Економіко-теоретичне підґрунтя національних стратегій відбудови.
2. Успішні зарубіжні практики повоєнної відбудови та модернізації економіки: можливості імплементації в Україні.
3. Регіональна економічна політика відбудови та стратегічні пріоритети суспільного розвитку.
4. Відкрита наука як чинник повоєнного відновлення та розбудови України як сильної європейської країни.
5. Роль громадянського суспільства в реалізації завдань інституційної модернізації.

Титульною доповіддю «Національно-укорінений розвиток у розділено-спільному світі» роботу економіко-теоретичної панелі відкрив доктор економічних наук, професор, академік НАН України, заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», академік НАН України **Андрій Гриценко**. Він зробив глибокий політико-економічний аналіз основних характеристик сучасного світу, наголосивши, що війна росії проти України є локалізацією у просторі України найбільш гострих глобальних суперечностей провідних світових гравців. Повоєнна реконструкція економіки України повинна бути спрямованою на формування національно-укоріненого економічного розвитку, який спирається на найбільш повне використання національного економічного потенціалу і створення мережі ланцюгів продукування доданої вартості та переробки сировини у кінцеву продукцію для задоволення внутрішніх потреб і експорту.

Доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, провідний науковий співробітник сектору міжнародних фінансових досліджень **Олексій Плотніков** у своєму виступі наголосив на необхідності збереження зовнішніх пріоритетів розвитку країни, у першу чергу набуття повноцінного членства в Європейському Союзі, аргументувавши свою позицію посиленням процесів фрагментації світової економіки та неминучістю залежності України від зовнішніх джерел фінансування і матеріальної допомоги у майбутньому.

Звернувшись до історичного досвіду успішних країн, докторка економічних наук, професорка, головна наукова співробітниця відділу економічної історії **Наталія Супрун** обґрунтувала необхідність стратегування повоєнного відновлення України як процесу багатофокусного позиціонування на основі зрівноваження довгострокових інтересів широкого кола стратегічних гравців. Доповідачка наголосила на ролі економічної науки,

перед якою постав виклик - вироблення сценарію повоєнної відбудови, що передбачає порівняння економічної моделі довоєнної України, моделі, що формується сьогодні і моделі України майбутнього. Визначенню основних сценаріїв та механізмів відновлення має передувати розроблення науково-обґрунтованої моделі майбутнього та концептуалізація її базових параметрів, які були представлені у виступі.

Розглядаючи можливості імплементації в Україні успішних зарубіжних практик повоєнної відбудови та модернізації економіки, доктор політичних наук, кандидат економічних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору міжнародних фінансових досліджень **Ігор Піляєв** зупинився на історичному прикладі ціннісного фундаменту повоєнної реконструкції економіки Японії.

Докторка економічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця відділу промислової політики **Олена Ципліцька** представила у своєму виступі докладний аналіз досвіду відновлення промисловості країн Західних Балкан після югославських війн 1990-х років та виокремила причини негативних результатів і провалів повоєнної економічної політики, сформулювавши застереження для України.

Співробітники відділу економічної історії ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», як ініціатори конференції, надали матеріали, які розкривають історичні уроки для України щодо політики імпортозаміщення та стимулювання експорту в системі заходів повоєнного відновлення країн Західної Європи (к.е.н. **Тетяна Боднарчук**); ролі великого бізнесу у повоєнній відбудові та технічній модернізації виробництва Німеччини (к.е.н. **Тетяна Сливка**); міжнародний досвід повоєнної антиінфляційної політики як складової макроекономічної стабілізації (к.е.н. **Олександр Корніяка**); практики реконструкції міст, що зазнали масштабних руйнувань (к.е.н. **Назар Горін**); досвід повоєнного відновлення сільського господарства Франції (к.е.н. **Леся Дідківська**); чинники та механізми повоєнної рееміграції населення (к.е.н. **Кароліна Гордіца**); досвід реформування та забезпечення доступності освіти навіть у роки війни - на прикладі Великобританії (к.е.н. **Олександра Курбет**); співвідношення держави і ринку у національних моделях повоєнного відновлення економіки (к.е.н. **Ольга Кудласевич**).

Кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу фінансів реального сектору **Павло Керімов** узагальнив відмінності, що існують у зарубіжній та українській науковій літературі щодо повоєнної відбудови України після завершення російсько-загарбницької війни, наголосивши на ризиках неотримання очікуваної зовнішньої допомоги, відсутності єдності

західних партнерів та їхньому бажанні вирішувати власні проблеми за рахунок інших.

Порівняння різних типів моделей повоєнного відновлення промислового розвитку зробила **Оксана Кушніренко** – докторка економічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця відділу промислової політики. Можливості використання в Україні успішного досвіду повоєнної відбудови та модернізації економіки Західної Німеччини розглянула докторка економічних наук, доцентка, членкиня редакційної колегії видання «Історія народного господарства та економічної думки України» **Оксана Вербова**. Уроки та застереження з досвіду повоєнної відбудови Південної Кореї представив кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків **Василь Гуменюк**. Більш конкретно південнокорейський досвід промислової політики для повоєнної відбудови економіки України розглянула кандидатка економічних наук, старша наукова співробітниця відділу промислової політики **Наталія Гахович**. Успіхи та невдачі у світовому досвіді повоєнного відновлення міст представила наукова співробітниця відділу розвитку інфраструктури **Олена Герасімова**.

На думку докторки економічних наук, завідувачки відділу економічної історії **Вікторії Небрат**, міжнародний історичний досвід країн, які істотно відрізнялися за стартовими умовами, внутрішньою суспільно-політичною ситуацією, зовнішніми чинниками і темпами повоєнної відбудови та подальшого економічного зростання, підтверджує, що встановлення інституційного порядку шляхом проведення структурних реформ та використання можливостей, які відкриваються внаслідок геополітичних змін, становлять передумову успішного повоєнного відновлення і подальшого інноваційно-технологічного розвитку.

На тематичній панелі «Економічна політика відбудови та стратегічні пріоритети суспільного розвитку» репрезентуючи дослідження, проведені в ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», доктор економічних наук, старший науковий співробітник, керівник відділу грошово-кредитних відносин **Євген Бублик** у своєму виступі розкрив деякі аспекти макрофінансової стабілізації, зокрема аргументував доцільність перегляду підходів фінансових регуляторів України щодо валютної лібералізації на користь впровадження проміжного режиму валютного курсу забезпеченого ефективною системою валютного регулювання.

Свої наукові результати у поданих матеріалах представили докторка економічних наук, професорка, головна наукова співробітниця відділу форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі **Ольга Попова** («Повоєнна відбудова національного сільського господарства у контексті

євроінтеграції: зелений курс»); кандидатка економічних наук, старша наукова співробітниця відділу економіки і політики аграрних перетворень **Оксана Риковська** («Повоєнне відновлення сільської економіки України»); докторка економічних наук, завідувачка відділу розвитку інфраструктури **Олена Никифорок** і кандидатка економічних наук, наукова співробітниця цього ж відділу **Лариса Чмирьова** («Інфраструктурні трансформації у формуванні національно укоріненої стійкості в Україні»).

У роботі тематичних платформ, присвячених упровадженню принципів відкритої науки як чинника повоєнного відновлення України та ролі громадянського суспільства в реалізації завдань інституційної модернізації співробітники інституту зокрема, доктор економічних наук, головний науковий співробітник сектору міжнародних фінансових досліджень **Олександр Шаров** та ін. взяли участь у порядку дискусії.

У процесі роботи конференції, а також у матеріалах, наданих учасниками для публікації, були представлені результати досліджень, які поглиблюють історико-економічні знання про напрями, пріоритети та конкретні механізми політики повоєнної реконструкції в країнах Західної Європи, Японії, Південній Кореї, Ізраїлі; розкривають чинники успішності структурних реформ та євроінтеграції в країнах ЦСЄ; вказують на загрози відновленню та подальшому зміцненню національної економіки й держави; обґрунтовують пріоритети промислової політики, розвитку інфраструктури, валютного регулювання, відновлення сільської економіки та відбудови міст тощо.

Міждисциплінарний підхід і практична спрямованість конференції допомогли виробити низку узагальнень та висновків рекомендаційного характеру. Учасники узгодили та ухвалили проєкт резолюції, що буде опублікована після внесення організаційним комітетом отриманих доповнень і пропозицій.

Відеозапис конференції

<https://drive.google.com/file/d/1Jy7Hjt7IEUEXpvrQeVyqlgZgea2lzek/view?usp=sharing>